

► 5 – 7/2020

სესხის დაბრუნებისა და ზიანის ანაზღაურების დაკისრება ელექტრონული მიმონერის კაუზალურ აღიარებად განმარტების გზით

1. სესხის ხელშეკრულების დაბრუნებისა და ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება შესაძლოა წარმოიშვას ელექტრონული მიმონერის პროცესში მსესხებლის მიერ ვალის კაუზალური აღიარებით, რა შემთხვევაშიც ხანდაზმულობის ვადის ათვლა თავიდან დაინყება.

2. ელექტრონული მიმონერის ტექსტის ინტერპრეტაცია დასაშვებია, თუმცა ნამდვილი შინაარსის განსაზღვრა ხდება ლოგიკური მსჯელობის, საერთო კონტექსტისა და სიტუაციური ფონის გათვალისწინებით, რომელიც მოსამართლის შინაგან რწმენას საერთო წინდახედულობის სტანდარტზე დაყრდნობით აყალიბებს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 134, 137, 141, 394, 400, 411, 429, 431, 623, 625-ე მუხლები

სსკ-ის 102 III, 105, 410-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 23 ივნისის განჩინება № ას-1067-1026-2016

ფაქტობრივი გარემოებები:

მხარეებს შორის სხვადასხვა დროს ორჯერ დაიდო ზეპირი სესხის ხელშეკრულება სარგებლის გადახდის პირობით. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხის წინააღმდეგ ვალდებულების შეუსრულებლობაზე მითითებით და დარღვეული ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე, მისთვის ძირი თანხის, საპროცენტო სარგებლისა და მიუღებელი შემოსავლის დაკისრება მოითხოვა. მოპასუხემ მოთხოვნის განხორციელების შემაფერხებელი შესაგებელი წარადგინა და არც ერთი საფუძველი არ ცნო.

ქვედა ინსტანციის სასამართლოებში სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. პირველ ხელშეკრულებაში აღნიშნული მოთხოვნა უსაფძ-

ლოდ ჩაითვალა. მართალია, თანხის გადარიცხვა უტყუარად დასტურდებოდა, თუმცა მოსარჩელე არ იყო სესხის ხელშეკრულების მხარე, შესაბამისად, არც მოთხოვნაზე უფლებამოსილი სუბიექტი, რადგან მოპასუხეს თანხას ურიცხავდა დავალების ხელშეკრულების საფუძველზე, როგორც გამსესხებლის ნომინალური აგენტი. გასული იყო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადაც. სესხის მეორე ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების დარღვევისთვის კი მოპასუხეს დაეკისრა სესხის დაბრუნებისა და ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მოპასუხემ გაასაჩივრა უზენაეს სასამართლოში. საკასაციო ინსტანციამ კასატორის მოთხოვნა არ დააკმაყოფილა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილება სსკ-ის 410-ე მუხლზე დაყრდნობით უცვლელად დატოვა.

სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება:

უზენაესი სასამართლოსთვის მსჯელობის საგანი იყო სესხის მეორე ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მოთხოვნა, რომლის დამფუძნებელ ნორმებადაც სკ-ის 623, 625, 394, 411-ე და მე-400 მუხლები განისაზღვრა. მოპასუხე უარყოფდა მისგან სესხის ხელშეკრულების დადებაზე დათანხმების ფაქტს. სასამართლომ სარჩელი ფორმალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით გამართულად ჩათვალა და მიიჩნია, რომ ელექტრონული მიმონერის შინაარსის შეფასება მხარეთა შორის სასესხო ურთიერთობის არსებობას ადასტურებდა. შესაბამისად, გაუთვალისწინებელი დარჩა კასატორის პოზიცია მიმონერისა და მასზე დართული ვალის დაანგარიშების მტკიცებულებების არასწორ შეფასებაზე.

მოპასუხე სასამართლოს უთითებდა ელექტრონული მიმონერის შინაარსის განსხვავებულ ინტერპრეტაციაზე, ინგლისის ლორდთა პალატის გადაწყვეტილებაზე დაყრდნობით, სადაც აღნიშნულია „მნიშვნელოვანი გამონათქვამის განმარტების“ საკითხი და ტექსტის ინტერპრეტაცია მოხსენიებულია, როგორც ე. წ. „ფაქტების მატრიცა“. უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ ტექსტის ნამდვილი შინაარსის დასადგენად ლორდთა პალატაც ლოგიკურ მსჯელობას უჭერს მხარს, ყურადღებას ამახვილებს

კონტექსტზე, ფონზე, პირის საშუალო წინდახედულობის სტანდარტზე და სხვა ისეთ ასპექტებზე, რომლებიც ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში დანერგილ ნების განმარტების თეორიასთან საკმაოდ ახლოსაა.

საქმეში წარმოდგენილი ე.წ. „დეილებისა“ თუ ვალის დაანგარიშების ცხრილების შესწავლის შედეგად, არადამაჯერებლობის, ლოგიკურად გაუმართლებლობის მოტივით, გაუზიარებელი დარჩა კასატორის განმარტება, თითქოს მათში გადმოცემული ინფორმაცია არ ასახავდა კომპანიის ვალდებულებას მოსარჩელის მიმართ და ეს მხოლოდ ბუღალტრული ანგარიში იყო, რომელიც შეეხებოდა ფიზიკური პირის ანგარიშებს და აისახა კომპანიის ყოველდღიურ ანგარიშებთან ერთად. საკასაციო სასამართლომ იმსჯელა კაუზალური ვალის აღიარებაზე, რომელიც სამართლებრივი ურთიერთობის დადასტურებისაკენაა მიმართული და დაპირების ელემენტს შეიცავს. უდავოდ მიიჩნია, რომ ელექტრონული მიმონერა სწორედ სესხის ხელშეკრულებიდან აღებული ვალდებულების კაუზალური აღიარება იყო და შეიცავდა ყველა იმ ელემენტს, რომელიც მოსარჩელის მიერ გადმოცემულ ფაქტებს ამყარებს და იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას.

ამასთან, პრეტენზია ხანდაზმულობის ვადაზე გამოირიცხება, რადგან კაუზალური აღიარება ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტის კერძო შემთხვევად ითვლება. სკ-ის 137-ე მუხლის მიზნებისათვის, მოვალის აღიარება სამართლებრივი ძალის მატარებელი მხოლოდ იმ შემთხვევაშია, თუკი აღიარება ხანდაზმულობის ვადაში განხორციელდა. სკ-ის 141-ე მუხლი კი ადგენს, რომ შეწყვეტამდე განვლილი დრო მხედველობაში არ მიიღება, არამედ, ვადა დაიწყება თავიდან, შესაბამისად, მოპასუხის ამგვარმა აღიარებამ ხანდაზმულობის ვადის დენის განახლება გამოიწვია. ამასთან, სკ-ის 429-ე და 431-ე მუხლებიდან გამომდინარე, შესრულების მტკიცება ყოველთვის მოვალეს ეკისრება. ამგვარი მტკიცების საპროცესო საშუალებას კი სავალო საბუთი წარმოადგენდა სკ-ის 102 III მუხლიდან გამომდინარე, თუმცა მოპასუხემ ამ საბუთის წარდგენით არ დაიცვა თავი მის წინააღმდეგ მიმართული მოთხოვნისგან.

მიუღებელი შემოსავლის შესაგებელ არგუმენტად კასატორი ზოგადად სესხის არსებობის დაუდასტურებლობას თვლიდა, ამიტომ, მისი აზრით, ამ მოცემულობაში მიუღებელ შემოსავალზე საუბარი გაუმართლებელი იყო. თუმცა სასამართლოს მიერ დადასტურდა სესხის ხელშეკრულების არსებობის ფაქტი. არსებობდა ფულადი ვალდებულების შეუსრულებლობისგან გამონვეული შემოსავლის მიუღებლობის წინაპირობები, აგრეთვე, ფაქტორი, რომ ფული ერთ-ერთი ყველაზე მიმოქცევადი საშუალებაა, მის ბრუნვას შეუძლია გარკვეული მოგების მიღება. ამ გარემოებათა გამო, მოპასუხისთვის ძირი თანხისა და საპროცენტო სარგებლის დაკისრებასთან ერთად, სკ-ის 411-ე მუხლის მიხედვით, ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების განსაზღვრაც საფუძვლიანად იქნა მიჩნეული.

ალექსანდრე თედორაძე

► 6 – 7/2020

დანაშაულით მიყენებული ზიანის მოთხოვნისას მოსარჩელე ვალდებულია წარმოადგინოს უფლებამოსილი პირის/ორგანოს მიერ შედგენილი დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს მითითებას მიყენებული ზიანის ზუსტი ოდენობის შესახებ.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 411, 992 მუხლები

ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ კანონის 24 XXXVIII, 3 ს) მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 29 იანვრის განჩინება № ას-1167-1112-2014

რედაქტორის შენიშვნა: საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა მეორე ინსტანციის სასამართლოს პოზიცია მიუღებელი შემოსავლის გამონგარიშების შესახებ: შემოსავლების სამსახურისადმი მიყენებულ ზიანის ოდენობას შეადგენს მოსაკრებელი, რომელიც შეესაბამება ნებართვის გარეშე განხორციელებულ სამენარმო საქმიანობის ფაქტობრივ ხანგრძლივობას